

Datum
2019-10-22Diarienummer
Dnr Af-2019/00310888Avsändarens referens
Fi2019/02525/S1Finansdepartementet
103 33 Stockholm

Remissyttrande: Skattelättnad för arbetsresor (SOU 2019:36)

Arbetsförmedlingens yttrande begränsas till kommentarer på delar av utredningen som kan bedömas påverka arbetsmarknaden och Arbetsförmedlingens verksamhet.

Sammanfattning

Arbetsförmedlingen har inga åsikter kring om ett skatteavdrag eller en skattereduktion är mest lämplig vid skattelättnader för arbetsresor, utan jämför hur utredningens förslag påverkar arbetsmarknadens funktionssätt jämfört med nuvarande system.

Arbetsförmedlingen ställer sig generellt positivt till skattelättnader för arbetsresor då de bidrar till att öka rörligheten på arbetsmarknaden och på så vis förbättrar matchningen mellan arbetssökande och arbetsgivare.

Arbetsförmedlingen instämmer i utredningens bedömning att skattelättnader främst bör riktas mot skatteskyldiga som gör längre arbetsresor. Arbetsförmedlingen tillstyrker utredningens förslag om avståndsgränser.

Arbetsförmedlingen delar utredningens bedömning att särskild hänsyn bör tas till skattskyldiga som bor eller arbetar i områden där kollektivtrafiken är bristfällig. Arbetsförmedlingen tillstyrker utredningens förslag med ett tillägg vid bristfällig kollektivtrafik. Dock vill Arbetsförmedlingen understryka att dyrare arbetsresor vid bristfällig kollektivtrafik för skattskyldiga med hög marginalskatt kan medföra negativa konsekvenser för kompetensförsörjningen i glesbygden. Arbetsförmedlingen vill också understryka att utredningens skärpta tidsvinstkrav kan medföra dyrare arbetsresor vid bristfällig kollektivtrafik för skattskyldiga oavsett hög eller låg marginalskatt.

Datum
2019-10-22Diarienummer
Dnr Af-2019/00258668

Arbetsförmedlingen instämmer i utredningens bedömning att sjuka och personer med funktionsnedsättning även fortsättningsvis ska ha möjligheten till en förhöjd skattelättnad. Arbetsförmedlingen tillstyrker utredningens förslag om avståndsgränser för arbetsresor med egen bil eller förmånsbil i samband med sjukdom eller funktionsnedsättning.

Arbetsförmedlingen avstyrker utredningens förslag med en avståndsbasead och färdmedelsneutral skattereduktion för längre resor mellan bostaden och arbetsplatsen. Anledningen är att utformningen riskerar att bidra till en regionförminskning jämfört med nuvarande system, vilket kan försämra rörligheten och matchningen på arbetsmarknaden. Förslaget riskerar också att försvåra för arbetsgivare i glesbygden att få tag på kvalificerad och specialiserad arbetskraft.

Allmänna synpunkter

Arbetsförmedlingens huvuduppdrag är att sammanföra dem som söker arbete med arbetsgivare som söker arbetskraft och prioritera sökande som står långt ifrån arbetsmarknaden. Utifrån sitt uppdrag ser myndigheten positivt på åtgärder som syftar till att förbättra arbetsmarknadens funktionssätt.

Skattelättnader vid arbetsresor bidrar generellt till ökad rörlighet på arbetsmarknaden. Minskade kostnader för arbetsresor ökar incitamenten för arbetssökande till geografisk, yrkes- och branschmässig rörlighet. Matchningen på arbetsmarknaden förbättras genom att arbetssökande får ett större utbud av lämpliga jobb och att arbetsgivare får ett bredare urval av potentiell arbetskraft för anställning.

Synpunkter utifrån valda avsnitt i slutbetänkandet

Kapitel 5 Arbetsresande i Sverige

5.10 Arbetsresande i framtiden

De demografiska förändringar som Sverige står inför de kommande åren påverkar förutsättningarna för matchningen på arbetsmarknaden och kompetensförsörjningen på såväl regional som nationell nivå. Redan i dagsläget är det stora skillnader i befolkningsutvecklingen mellan landets mer centrala och perifera delar.

En krympande befolkning i den lokala regionen innebär att basen för arbetskraften minskar. I flera och framför allt i mindre och medelstora kommuner som inte ligger nära ett storstadsområde är det redan idag svårt att hitta arbetskraft och klara kompetensförsörjningen. Det gäller

inte minst till mer kvalificerade tjänster, särskilt inom de offentliga kärnområdena vård, skola och omsorg.¹

Kapitel 6 Reseavdragets användning

6.12 Reseavdragets påverkan på resande, lokalisering och miljö

Arbetsförmedlingen menar att distansarbete inte alltid fungerar som ett substitut till arbetsresor. Arbetsförmedlingen vill framhålla att det idag är svårt för vissa yrken att arbeta på distans. Det gäller bland annat yrken såsom lärare, läkare, sjuksköterskor och undersköterskor. Men också för många yrken inom servicenäringen, bygg och anläggning samt industrin.

Kapitel 10 En avstånds-baserad och färdmedelsneutral skattereduktion för längre arbetsresor

10.2 Reseavdraget avskaffas och ersätts av en avstånds-baserad och färdmedelsneutral skattereduktion för arbetsresor

Arbetsförmedlingen ställer sig generellt positivt till skattelättnader för arbetsresor då de bidrar till att öka rörligheten på arbetsmarknaden och på så vis förbättrar matchningen mellan arbetssökande och arbetsgivare. Det är också något som utredningen påvisar i simuleringsmodeller där både nuvarande system och utredningens förslag jämförs med en situation utan skattelättnader för arbetsresor.

Konsekvenserna av utredningens förslag varierar för olika grupper jämfört med dagens system, vilket utredningen också lyfter. En avgörande skillnad är att dagens skattelättnad ges i form av skatteavdrag, och utredningen föreslår ett system med skattereduktion. Enligt utredningen innebär det att skatteskyldiga med högre marginalskatt genomgående får betydligt lägre skattelättnader än med dagens regler. Arbetsförmedlingen vill understryka att detta kan upplevas som en försämring för gruppen jämfört med nuvarande system. Arbetsförmedlingen avstyrker utredningens förslag då dyrare arbetsresor kan medföra minskad benägenhet till geografisk rörlighet, vilket i sin tur kan försämma den yrkes- och branschmässiga rörligheten och matchningen på arbetsmarknaden.

I en underlagsrapport från Sweco till utredningen analyseras hur förslagen påverkar rörligheten på arbetsmarknaden jämfört med nuvarande system. Resultatet är att utredningens förslag totalt sett medför negativa konsekvenser för regionförstoringen. Det är längre resor i intervallet 30 till 100 kilometer som minskar i hela landet, men framför allt i storstäderna. Utredningen förklarar utfallet med att arbetsmarknaden i storstäderna har en större branschbredd. Det är därför förhållandevis lättare att hitta ett arbete som överensstämmer med ambitioner och kvalifikationer. Arbetsförmedlingen vill understryka

¹ Arbetsförmedlingens omvärldsrappport 2019 - Digitalisering, demografi och arbetsmarknadspolitik (2019).

att utredningens förslag kan försvåra för arbetsgivare i glesbygden att få tag på kvalificerad och specialiserad arbetskraft.

10.4 Avståndsgränser

Arbetsförmedlingen delar utredningens bedömning att skattelättnader främst bör riktas mot skatteskyldiga som gör längre arbetsresor för att främja en regionförstoring. Enligt utredningen är majoriteten av arbetsresorna i Sverige av kortare karaktär som inte medför skattelättnad varken i dagens avdragssystem eller i utredningens förslag om skattereduktion. Enligt utredningen medför arbetsresor under 30 kilometer förhållandevis låga eller måttliga kostnader. Kortare arbetsresor bedöms därför inte påverka rörligheten på arbetsmarknaden i samma utsträckning som längre arbetsresor. Arbetsförmedlingen ställer sig av den anledningen bakom utredningens förslag om en nedre avståndsgräns om 30 kilometer enkel väg. Arbetsförmedlingen är också positiv till utredningens förslag om en övre gräns på 80 kilometer, om inte bristfällig kollektiv trafik föreligger. Utredningen redogör tydligt och motiverar både den nedre och övre avståndsgränsen.

Arbetsförmedlingen vill dock framhålla att kostnaderna för arbetsresor blir dyrare för skatteskyldiga som idag får avdrag för arbetsresor men som inte uppfyller utredningens förslag på en ny nedre avståndsgräns.

10.5.2 Kilometersatsen

Arbetsförmedlingen menar att utredningens förslag om en kilometersats som uppgår till 60 öre per kilometer kan upplevas som en försämring för skattskyldiga med hög marginalskatt. Arbetsförmedlingen avstyrker därför utredningens förslag då dyrare arbetsresor kan minska rörligheten på arbetsmarknaden och på så vis försämra matchningen mellan arbetssökande och arbetsgivare.

10.6 Tillägg vid bristfällig kollektivtrafik

Arbetsförmedlingen instämmer i utredningens bedömning att särskild hänsyn bör tas till skattskyldiga som bor eller arbetar i områden där kollektivtrafiken är bristfällig. I sin konstruktion gynnar utredningens förslag med ett tillägg vid bristfällig kollektivtrafik rörligheten på arbetsmarknaden och möjligheten att bo och verka i hela landet.

Arbetsförmedlingen vill understryka att utredningens förslag riskerar att medföra att arbetsresor kan bli dyrare för personer med en hög marginalskatt, vilket kan påverka benägenheten till geografisk rörlighet. Utredningen lyfter att antalet långväga resor minskar totalt sett och kan försvåra kompetensförsörjningen särskilt i glesbygden där det är svårare att anställa mer kvalificerad och specialiserad arbetskraft.

Arbetsförmedlingen menar att det vore olyckligt om det blir svårare för arbetsgivare i glesbygden att rekrytera den kvalificerade arbetskraft de behöver för att kunna driva sina verksamheter.

Arbetsförmedlingen vill också understryka att skatteskyldiga som i nuvarande system har ett avstånd mellan bostad och arbetsplats under 30 kilometer och har bristfällig kollektivtrafik helt förlorar möjligheten till skattelättnader för sina arbetsresor. Det här gäller för både alla skattskyldiga oavsett låg eller hög marginalskatt.

10.6.1 Definition av bristfällig kollektivtrafik

Utredningen föreslår att tidsvinstkravet skärps till två timmar och 30 minuter i förhållande till dagens regler där tidsvinstkravet är två timmar. Arbetsförmedlingen understryker att det skärpa tidsvinstkravet innebär att arbetsresor blir dyrare för personer som bor där kollektivtrafiken är bristfällig men som inte uppfyller det nya tidsvinstkravet. Det gäller för både skattskyldiga med låg och hög marginalskatt, vilket framkommer av tabell 16.3 i utredningen. Arbetsförmedlingen avstryker därför utredningens förslag om att tidsvinstkravet skärps till två timmar och 30 minuter.

Kapitel 11 Vissa andra frågor vid skattereduktion för arbetsresor

11.5.2 Avdraget för arbetsresor i samband med ålder, sjukdom eller funktionshinder avskaffas och ersätts av en skattereduktion för arbetsresor

Arbetsförmedlingen instämmer i utredningens bedömning att sjuka och personer med funktionsnedsättning även fortsättningsvis ska ha möjligheten till en förhöjd skattelättnad. Arbetsförmedlingen tillstyrker utredningens förslag med en nedre avståndsgräns om 10 kilometer enkel väg för arbetsresor med egen bil eller förmånsbil i samband med sjukdom eller funktionsnedsättning.

Personer med sjukdom och funktionsnedsättning som har ett behov av att resa med bil får ökade kostnader även vid avstånd över 80 kilometer, som är utredningens förslag som övre gräns vid ordinarie skattereduktion. Arbetsförmedlingen är därför positiv till utredningens förslag om en övre avståndsgräns på 150 kilometer för skatteskyldiga i samband med sjukdom eller funktionsnedsättning.

Enligt utredningen får sjuka och personer med funktionsnedsättning som behöver åka bil ungefär lika stor skattelättnad som med dagens system. Arbetsförmedlingen vill dock understryka att utredningens förslag kan medföra dyrare arbetsresor för sjuka och personer med funktionsnedsättning som har en hög marginalskatt, vilket kan påverka benägenheten till geografisk rörlighet. Något som vore olyckligt då arbetsmarknaden redan är mer begränsad för personer med funktionsnedsättning.²

² Personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga bedöms ha det relativt svårare i konkurrensen om jobben. För mer information läs Arbetsförmedlingens rapport Arbetsmarknadsutsikterna våren 2019, prognos för arbetsmarknaden 2019-2020.

Datum
2019-10-22Diarienummer
Dnr Af-2019/00258668

Kapitel 16 Konsekvensbedömning

16.11 Konsekvenser för resandet

Arbetsförmedlingen menar att skattelättnader vid arbetsresor kan påverka den arbetssökandes benägenhet till geografisk rörlighet. Ett grundläggande villkor i arbetslöshetsförsäkringen är att en arbetssökande som får eller söker arbetslöshetsersättning ska vara tillgänglig för arbeten över hela den svenska arbetsmarknaden. En arbetssökande som gör anspråk på arbetslöshetsersättning får enligt huvudregeln inte begränsa sig till att bara söka inom vissa yrken eller till vissa geografiska områden. Enbart medicinska hinder och familjeskäl är godtagbara hinder för arbetssökande att under en övergångsperiod ha begränsat sökområde.

Om utredningens förslag medför risk för minskad rörlighet på arbetsmarknaden kan det påverka incitamenten för arbetssökande. Minskad geografisk rörlighet, men också yrkes- och branschmässig rörlighet kan ha en återhållande effekt på sökaktiviteten och därmed för matchningsarbetet. Även arbetssökande med godtagbara hinder kan påverkas negativt vid en regionförminskning.

På Arbetsförmedlingens vägnar

Mikael Sjöberg
generaldirektör

Sandra Offesson
utredare

Beslut i ärendet har fattats av generaldirektör Mikael Sjöberg. Ärendet har föredragits av utredare Sandra Offesson, enheten Arbetsmarknad. I den slutliga handläggningen av ärendet har chefen för enheten Arbetsmarknad Anders Ljungberg och sektionschef Jens Sandahl deltagit.